

3.7.2017

Sosiaali- ja terveysministeriö

kirjaamo@stm.fi

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYSLUONNOKSESTA LOMITUSJÄRJESTELMIEN UUDISTUSTA KOSKEVAKSI LAINSÄÄDÄNNÖKSI

YLEISTÄ

Pääministeri Juha Sipilän hallituksen hallitusohjelman mukaan viljelijöiden lomitussjärjestelmä uudistetaan yrittäjälähtöisesti. Maatalousyrittäjien oikeutta lomitukseen muutetaan esim. lisäämällä yrittäjän omavastuun osuutta ja tehostamalla lomituksen hallintomallia. Hallitus linjasi 5.4.2016, että maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalvelujen järjestäminen ja lomituksen paikallisviranomaistehtävät siirretään maakuntien tehtäväksi.

Maatalouden lomitussjärjestelmien toimeenpanon uudistamistyöryhmän loppuraportissa on esitetty arviot lomitussjärjestelmän siirrosta maakunnille aiheutuvien uudistus- ja muutostarpeiden vaikutuksia myös maatalousyrittäjien kannalta. Lisäksi työryhmän loppuraportissa tarkastellaan eduskunnan vastauksen mukaisesti (EV 108/2015 vp - HE 112/2015) a) yrittäjän tarpeiden ja lomittajan työajan yhteensovittamista siten, että lomittajan työn osa-aikaisuutta pystytään vähentämään, b) varallaolon maksullisuuden vaikutuksia lomitusspalveluiden käyttöön ja käytänteisiin sekä siihen liittyviä muutostarpeita sekä c) tuetun maksullisen lomituksen enimmäistuntimäärän riittävyttä ja rajauksen vaikutuksia maatalousyrittäjien jaksamiseen sekä tuntimäärien muutostarpeita.

MTK Savitaipale on tutustunut Maatalouden lomitussjärjestelmien toimeenpanon uudistustyöryhmän loppuraporttiin, jossa linjataan maatalousyrittäjien hyvinvoinnin ja työn suorittamisen kannalta keskeisen lomitussjärjestelmän uudistusta. Haluamme tällä kannanotolla esittää lausuntomme loppuraportin sisällöstä ja sen vaikutuksista maatalousyrittäjän työhön, (työssä)jaksamiseen, tuotantoeläinten hyvinvointiin, sekä lomittajien työnkuvan tuleviin muutoksiin.

SOSIAALIETUUDET OLTAVA HENKILÖKOHTAISIA

Lomitusspalvelut tulee ehdottomasti säilyttää henkilökohtaisina ja subjektiivisina oikeuksina myös vuosiloman osalta. Jokaisella maatalousyrittäjällä tulee olla mahdollisuus päättää oman vuosilomansa pitämisestä ja ajankohdasta ja päästä irrottautumaan työstään.

Yhden yrittäjän tilalla yrittäjä pääsee vapautumaan vuosilomalle 31 pv/vuosi, mutta miten käy tilan jossa on useampi yrittäjä ja kaikkien tulee vapautua vuosilomalle samanaikaisesti?

LOMITUSPALVELUJEN RAHOITUS

Uudistuksessa lomituspalvelut kuuluisivat maakunnan yleiskatteelliseen rahoitukseen. Lomituspalveluissa on kyse maatalousyrittäjien lakisääteisestä oikeudesta palveluihin. Palvelujen järjestäminen tulee käytännössä muodostumaan vaikeaksi, mikäli käytössä on vuositasolla ns. kiinteä määräraha. Sijaisapulomitusten tarpeen arviointi vuositasolla on käytännössä mahdotonta.

Lomituspalvelujen järjestämisestä nyt luopuvien ja jo aiemmin luopuneiden kuntien eläkemenoperusteiset maksut tulee kattaa lomituspalvelujen osalta Maakunnan rahoista.

Mikäli normaalia suurempi sijaisavun tarve painottuu alkuvuoteen, on mahdollista, että määrärahat loppuvat kesken.

TUOTANTOELÄINTEN HYVINVOINTI

Tuotantoeläimet eivät noudata työaikalain mukaisia normeja. Toimiva lomituserjestelmä turvaa myös eläinten hyvinvoinnin ja tarvittavan huolenpidon ympäri vuorokauden.

Eläimet tarvitsevat hoitoa ja varallaoloa 24/7. Valvontakäyntejä tai varallaoloa tarvitaan myös maatalousyrittäjän loma-aikana. Riittävä valvonta on voitava järjestää lomituserjestelmän kautta myös jatkossa, jos se on välttämätöntä maatalousyrittäjien kotieläinten hoidon ja hyvinvoinnin turvaamiseksi.

LOMITTAJIEN TYÖNKUVA

Kotieläinyksikön toiminnan ylläpito vaatii erittäin laajaa ja monipuolista osaamista. Tiloilla käytettävät laitteet ja työtavat eroavat suuresti toisistaan. Tilalla toimivan lomittajan tulee hallita kaikki tilan työt ja toiminnot kyetäkseen suoriutumaan vaadittavista työtehtävistä.

Lomittajan työhön sisältyy paljon erityisosaamista vaativia tehtäviä, jotka edellyttävät tilan ja sen toimintojen erinomaista tuntemista. Monet tiloilla käytettävistä koneista ja laitteista vaativat teknistä erityisosaamista. Tilan ja eläinten tunteminen on välttämätöntä monissa arjen tilanteissa, kuten eläimen terveyden ja kiiman tarkkailu.

Jotta lomittajat edes teoriassa voisivat hoitaa kotieläinyksikön vaativat työt itsenäisesti ilman, että yrittäjä on paikalla, vaatisi tämä merkittävän panostuksen lomittajien kouluttamiseen. Esitysluonnoksen tavoite lomittajien kokoaikaisen työn turvaamisesta on hyvä, tällä tavoitteella ei pitäisi heikentää yrittäjän oikeutta henkilökohtaiseen vuosilomaan.

Lomittajien työhön perehdyttämiseen varattu aika tulisi säilyttää myös tulevassa uudistuksessa, ilman että se vaikuttaa lomaoikeutetun loma-aikaan. Lomittajan tulisi kyetä tekemään työnsä heti lomaoikeutetun loman alettua ja loma-ajan tulisi olla lomaoikeutetulle huolista vapaata laatu-aikaa.

Kaikilla lomittajilla ei ole mahdollisuutta työllistyä kokoaikaisesti, ammattikunnassa on osa-aikaisia lomittajia jotka tekevät osa-aikatyötä omasta pyynnöstä ja halustaan. Käytännössä kokoaikatyöhön voisi siirtyä pieni osa lomittajista, mutta ei kuitenkaan nimessä kaikki. Tämä tulisi huomioida uudistuksessa.

MTK Savitaipaleen puolesta

Jouni Muukka
puheenjohtaja